

Projekt

z dnia 1 września 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025”.

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 110 ust. 10, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, poz. 2369, z 2021 r. poz. 794, poz. 803), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Miejski Program Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Koszalina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jan Kuriata

Załącznik do Uchwały

Nr

Rady Miejskiej w Koszalinie

z dnia roku

MIEJSKI PROGRAM WYCHODZENIA I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI na lata 2021-2025

KOSZALIN 2021

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Definicje i pojęcia.....	4
3. Podstawa prawna Programu	6
4. Diagnoza bezdomności.....	8
5. Diagnoza osób zagrożonych bezdomnością	15
6. Partnerzy i realizatorzy Programu	17
7. Analiza zasobów Centrum Usług Społecznych w Koszalinie i otoczenia.....	18
8. Wnioski z diagnozy i analizy.....	24
9. Cele, działania, wskaźniki realizacji Programu	26
10. Źródła finansowania Programu.....	31
11. System wdrażania i monitorowania Programu	31
12. Spis tabel	33

1. WPROWADZENIE

Jednym z założeń polityki społecznej miasta Koszalina są działania zmierzające do zaspokajania potrzeb wszystkich mieszkańców Koszalina i ukierunkowane są na rozwój społeczny, wzrost poziomu życia, poszanowanie obywateli i tworzenie dla wszystkich mieszkańców równych szans rozwoju. Cele polityki społecznej, którymi kieruje się Miasto, to przede wszystkim: wyrównywanie szans życiowych różnorodnych grup mieszkańców, w tym grup ekonomicznie i socjalnie najłabszych; wsparcie i rozwój oferty usług dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i osób z niepełnosprawnością, prowadzenie bieżących działań osłonowych; dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych poprzez dokonywanie diagnozy problemów społecznych. Jednym z dotkliwych i niepożądanych jest zjawisko bezdomności. Bezdomność jest zjawiskiem charakteryzującym się brakiem miejsca zamieszkania. Brak miejsca zamieszkania może powodować kryzys psychiczny i zaburzać funkcjonowanie człowieka w społeczeństwie. W Koszalinie od wielu lat utrzymuje się podobna liczba osób bezdomnych. Przewiduje się, że w wyniku podejmowania działań zawartych w Miejskim Programie Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności na lata 2021-2025 liczba osób bezdomnych pozostanie na tym samym poziomie. Nie zwiększy się. W związku z powyższym Prezydent Miasta Koszalina w dniu 12 kwietnia 2021r. powołał Zespołu ds. Opracowania Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025.

Zadaniem w/w Zespołu jest dalsze doskonalenie systemu wsparcia osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych. Miejski Program Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025 jest kontynuacją poprzedniego Programu z lat 2016-2020. Uwzględnia również zachodzące zmiany prawne i zjawiska społeczne. Jest kierowany do osób i rodzin zagrożonych bezdomnością i bezdomnych. Działania profilaktyczne, osłonowe, aktywizacyjne skierowane do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych mają za zadanie ograniczyć wzrost liczby osób zagrożonych bezdomnością oraz zwiększyć liczbę osób wychodzących z bezdomności.

Program obejmuje n.w. działania:

1. Profilaktyka bezdomności - zapobieganie powiększaniu się zjawiska bezdomności i wzrostowi skali problemu w gminie.

2. Działania osłonowe dla osób dotkniętych problemem bezdomności – zapewnienie niezbędnego wsparcia i pomocy w postaci schronienia, posiłku, odzieży, opieki zdrowotnej, i higieny osobistej.
3. Działania aktywizacyjne dla osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – motywowanie do zmiany trybu życia, poradnictwo, terapie oraz pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia i wyrabianiu dokumentów. Pomoc w podejmowaniu działań w kierunku uzyskaniu lokalu mieszkalnego.

2. DEFINICJE I POJĘCIA

Do Programu przyjęto definicję prawną określającą osobę bezdomną określoną w ustawie o pomocy społecznej.

Osoba bezdomna.

Według Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (art. 6 pkt 8)

Osoba bezdomna to „osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Osoba zagrożona bezdomnością.

Jest to osoba, która przebywa w lokalu mieszkalnym i wobec niej zachodzi co najmniej jedna z poniższych przesłanek:

1. nie posiada tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego,
2. posiada orzeczony nakaz eksmisji bez prawa do najmu socjalnego,
3. jest osobą podejrzaną o stosowanie przemocy.
4. jest uzależniona od alkoholu, narkotyków lub hazardu.

Osoba nie posiadająca tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego.

Osoba zajmująca lokal w zasobach mieszkaniowych Gminy Miasta Koszalin, a równocześnie nieposiadająca tytułu prawnego do przedmiotowego mieszkania, to osoba, której wypowiedziano umowę najmu - po utracie statusu najemcy, jak również osoba, wobec której toczy się

postępowanie o wstąpienie w stosunek najmu po zgonie najemcy, bądź wyprowadzeniu się najemcy z lokalu - wówczas takie osoby zajmują mieszkanie bez tytułu prawnego.

Gmina jako właściciel mieszkania może wypowiedzieć umowę najmu z przyczyn, które wymienione są w art. 11 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Najczęstszą przyczyną pozbawienia tytułu prawnego do lokalu jest zaleganie przez najemcę z zapłatą czynszu i innych opłat za używanie lokalu (co najmniej za trzy pełne okresy płatności, pomimo uprzedzenia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia).

Inne powody utraty tytułu prawnego:

- używanie lokalu w sposób sprzeczny z umową lub niezgodnie z jego przeznaczeniem, zaniedbywanie obowiązków, dopuszczanie do powstania szkód, niszczenie urządzeń przeznaczonych do wspólnego korzystania przez mieszkańców, wykracanie w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu,
- wynajęcie, podnajęcie lub oddanie do bezpłatnego używania lokalu lub jego części bez wymaganej pisemnej zgody właściciela,
- niezamieszkiwanie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy,
- posiadanie tytułu prawnego do innego lokalu, w którym może zamieszkiwać.

Osoba, wobec której sąd orzekł o nakazie eksmisji bez prawa do najmu socjalnego.

Eksmisja jest najpoważniejszą konsekwencją pozbawienia tytułu prawnego do lokalu. Orzeczone przez sąd nakaz opuszczenia lokalu bez przysługującego prawa do najmu socjalnego lokalu oznacza, że gmina nie ma obowiązku zapewnienia mieszkania w ramach najmu socjalnego, a jedynie pomieszczenie tymczasowe, w którym mogłaby przebywać osoba eksmitowana.

Powodem eksmisji bez prawa do najmu socjalnego może być stosowanie przemocy w rodzinie, wykracanie w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, niewłaściwe zachowanie czyniące uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku lub samowolne zajęcie lokalu bez tytułu prawnego.

Osoba podejrzana o stosowanie przemocy.

Według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.

Przemoc w rodzinie jest to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych w rozumieniu art. 115 §11 kk. (tzn. małżonka, wstępnego, zstępnego, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba

pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu) oraz innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą .

Według polskiego prawa jest to przestępstwo znęcania się nad rodziną.

Art. 207 § 1 Kodeksu karnego „Znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu).

Osoba uzależniona.

Nabyty stan zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, który charakteryzuje się okresowym lub stałym przymusem wykonywania określonej czynności lub zażywania psychoaktywnej substancji chemicznej. Termin uzależnienie jest stosowany m.in. w odniesieniu do takich zaburzeń psychicznych jak uzależnienie od narkotyków, alkoholu i korzystania z gier hazardowych.

3. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą prawną jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2014r.

Art.7. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;

- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) uchylony;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. C lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

Art. 110 ust.10. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 9, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Podstawę prawną do planowania celów, działań i wskaźników ich realizacji Programu stanowi szereg aktów prawnych, z których najistotniejsze to:

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym ;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

4. DIAGNOZA BEZDOMNOŚCI

Na terenie kraju

Wykorzystano dane z badania zrealizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przy realizacji *Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych* przeprowadzonego w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r. Z uwagi na sytuację pandemiczną w kraju były to ostateczne badania, które wykonano.

- Maleje liczba osób bezdomnych

W trakcie realizacji badań zdiagnozowano 30 330 osób bezdomnych, z czego 86,3% stanowili mężczyźni (25 369 osób), natomiast 16,4% kobiety (4 961 osób). W porównaniu z rokiem 2017 liczba osób bezdomnych spadła o ponad 9%, gdyż w tej edycji badania zdiagnozowano o 3 078 osób mniej. Spadek zaobserwowano zarówno wśród kobiet (o ponad 0,5 tys. osób), jak i mężczyzn (o ponad 2,5 tys. osób).

- Osoby bezdomne w regionach

Nadal najwięcej osób bezdomnych przebywa w województwach: mazowieckim (4 278 osób), śląskim (4 255 osoby) i pomorskim (3 014 osób). Najmniej w województwie podlaskim (646 osoby), świętokrzyskim (794 osoby) oraz lubuskim (812 osób). We wszystkich województwach można zaobserwować spadek liczby osób bezdomnych, jedynie w województwie świętokrzyskim jest ich nieznacznie więcej w porównaniu do poprzedniej edycji badania (wzrost o 32 osoby).

- Przyczyny bezdomności

Nieco zmieniły się okoliczności, które osoby bezdomne wskazywały jako główną przyczynę swojej sytuacji życiowej. Konflikt rodzinny był najczęściej podawanym źródłem kryzysu bezdomności przez osoby badane – 32,2%, zaraz po nim wskazywano uzależnienie – niespełna 28%. W dalszej kolejności znalazły się: eksmisja, wymeldowanie – 26,3%, które podczas poprzedniego badania uznawane były za główną przyczynę bezdomności, a następnie rozpad związku – 18,4%.

W wyniku prowadzonych w 2019 r. badań uzyskano charakterystykę grupy osób bezdomnych, której najważniejsze cechy zaprezentowane są poniżej.

- Wiek osób bezdomnych

Najwięcej osób bezdomnych zdiagnozowano w przedziale wiekowym 41-60 lat (13 801 osób, w tym 1 770 kobiet i 12 031 mężczyzn).

- Wykształcenie osób bezdomnych

Większość osób bezdomnych ma wykształcenie zawodowe (12 293 osób) oraz podstawowe (8 448 osób).

- Czas pozostawania osobą bezdomną

Na podstawie informacji uzyskanych podczas badania w 2019 r. można zaobserwować, iż wydłużają się epizody bezdomności wśród badanych osób. Najliczniejszą grupę stanowią obecnie osoby pozostające w kryzysie bezdomności powyżej 5 do 10 lat – 7 961 osób (27,84%). Kolejna grupa to osoby bezdomne najkrócej, tj. do 2 lat – 6 677 osób (23,35%).

- Źródła dochodu

Po raz kolejny najczęściej podawanym źródłem dochodu przez osoby objęte badaniem był zasiłek z pomocy społecznej (38%). W drugiej kolejności wskazywano jednak emeryturę/rentę (15,8%), a nie jak poprzednio żebractwo, które obecnie jest trzecim najczęściej deklarowanym źródłem utrzymania osób bezdomnych – 11,6%. Wciąż dość liczną grupę stanowią osoby, które utrzymują, iż w ogóle nie posiadają dochodu (17,8%).

Na terenie Miasta Koszalina

W Koszalinie ostatnie ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych zorganizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r.

- Liczba osób bezdomnych w Koszalinie.

W trakcie liczenia osób bezdomnych w 2019r. ustalono 196 osób bezdomnych przebywających na terenie Miasta Koszalina. W porównaniu do roku 2015 liczba osób bezdomnych pozostała taka sama i wynosiła również 196 osób (dane z ogólnopolskiego liczenia osób bezdomnych w 2015r.).

- Płeć i wykształcenie osób bezdomnych w Koszalinie.

Tabela 1. Osoby bezdomne - podział ze względu na płeć i wykształcenie

Lp.	Wykształcenie	Płeć	
		Kobiety	Mężczyźni
1.	Niepełne podstawowe	0	1
2.	Podstawowe	24	60

3.	Gimnazjalne	9	63
4.	Zawodowe	4	22
5.	Średnie	2	7
6.	Wyższe	1	3

Źródło: dane z badania zrealizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na terenie Koszalina w 2019r.

Z w/w badania wynika, że najliczniejszą grupę 156 osób stanowili mężczyźni (80%), natomiast 40 osób (20%) to kobiety. 31% to mężczyźni z podstawowym wykształceniem.

- Wiek osób bezdomnych w Koszalinie.

Tabela 2. Osoby bezdomne - podział ze względu na wiek

Przedział wiekowy	18 – 25 lat		26-40 lat		41- 60 lat		pow. 60 lat	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Liczba osób	0	10	15	28	17	69	8	49

Źródło: dane z badania zrealizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na terenie Koszalina w 2019r.

Z w/w badania wynika, najliczniejszą grupę wiekową stanowią osoby w wieku 41-60 lat (44%), natomiast 29% ogółu osób bezdomnych ma powyżej 60 lat. 22% jest w wieku 26-40 lat oraz 5% w wieku 18-25 lat.

- Ostatnie stałe zameldowanie osób bezdomnych w Koszalinie.

89 osób (45% ogółu) bezdomnych miało ostateczne stałe zameldowanie w Koszalinie, natomiast 107 osób (55%) było spoza Gminy Koszalin.

- Czas pozostawania w bezdomności osób bezdomnych w Koszalinie.

Najliczniej reprezentowaną grupą 65 osób bezdomnych w świetle wyników przytaczanych badań, stanowiły osoby pozostające w bezdomności w okresie krótszym niż 2 lata -33%. 18 osób pozostających w bezdomności długotrwałej, powyżej 15 lat stanowiły łącznie 9 % ogółu badanych osób, z czego najdłużej bezdomni, od 20 lat i dłużej (8 osób) stanowili 4%.

- Przyczyny bezdomności osób bezdomnych w Koszalinie.

Tabela nr 3. Najczęstsze przyczyny bezdomności

Lp.	Przyczyna bezdomności	Liczba osób w 2019r.
1.	Uzależnienia	116
2.	Zadłużenie	62
3.	Eksmisja (nakaz opuszczenia lokalu)	60
4.	Rozpad związku	39
5.	Przemoc domowa	11
6.	Po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej	3

Źródło: dane z badania zrealizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na terenie Koszalina w 2019r.

Źjedna osoba może występować w kilku dysfunkcjach. Dane nie sumują się.

Wśród przyczyn bezdomności ankietowani najczęściej wybierali uzależnienie od narkotyków, alkoholu lub hazardu 116 osób tj. 59% ogółu badanych, zadłużenie - 62 osoby tj. 32%. Natomiast eksmisję 60 osób – 31 % , konflikt rodzinny 39 osób – 20% . Najrzadziej wskazywanym powodem bezdomności było opuszczenie placówki wychowawczej 3 osoby-1,5%.

Podkreślić należy, że czynniki prowadzące do wystąpienia kryzysu bezdomności często są ze sobą powiązane i są konsekwencjami podejmowanych działań lub stanowią konsekwencję zaniechania podejmowania działań. Osoby bezdomne pytane o główną przyczynę bezdomności, często wskazują więcej niż jeden powód. Czynniki powodujące bezdomność oddziałują na siebie wzajemnie i w rzeczywistości nie można ich traktować rozłącznie¹.

- Źródła dochodów osób bezdomnych w Koszalinie.

Większość osób bezdomnych poddanych badaniu socjodemograficznemu wskazała, że źródłem ich utrzymania był zasiłek z pomocy społecznej 57 osób (29 %) oraz 57 osób (29%) wskazała, że nie posiada żadnych dochodów. 35 osób (18%) wskazała rentę lub emeryturę. Pracę na czarno, jako źródło utrzymania wskazało 29 osób (15%). Alimenty były najrzadziej wskazanym źródłem i stanowiły łącznie 1 osobę (0,5%) ogółu odpowiedzi.

1 Red. M. Dębski, *Problem bezdomności w Polsce*, Gdańsk 2011, s. 59-60.

W 2020r. nie przeprowadzono ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, w związku z tym do diagnozy wykorzystano ostatnie ogólnopolskie badanie, które miało miejsce w 2019r. Według danych z 2019 r. na terenie Koszalina przebywało (w dniu badania) 196 osób. Liczba ta jest mniejsza niż rzeczywista, z uwagi na trudności z dotarciem do wszystkich osób bezdomnych przebywających w różnych miejscach na terenie miasta. Osoby bezdomne często migrują z miejsca na miejsce, korzystają z pomocy równocześnie wielu instytucji a niektórzy odmawiają przyjęcia pomocy. Z ww. przyczyn dokonanie szczegółowej diagnozy zjawiska bezdomności jest trudne. Na podstawie zebranych danych przez MOPR w Koszalinie (dane własne MOPR) szacuje się, że w 2020r. na terenie Miasta łącznie przebywa średnio dziennie około 215 osób bezdomnych, z czego ponad połowa to osoby, zameldowane na pobyt stały w innych gminach. Natomiast z danych sprawozdawczych pozyskiwanych od Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta wynika, że w ciągu roku w mieście odnotowuje się ponad 300 osób bezdomnych korzystających z pomocy instytucjonalnej. Powyższe dane obrazuje tabela nr 6. Z pomocy MOPR w Koszalinie w 2020r. skorzystało 97 osób bezdomnych z ostatnim stałym zameldowaniem na terenie Koszalina. Ponadto sporządzano dokumentację dla innych gmin z terenu Polski (tj. wywiad środowiskowy wraz z załącznikami) niezbędną do udzielania pomocy, w tym finansowej osobom bezdomnym z ostatnim stałym zameldowaniem innym niż Miasto Koszalin dla 150 osób (na podstawie dokumentacji MOPR). Obrazuje to ogólną liczbę osób bezdomnych, które zostały odnotowane w 2020r. przez MOPR w Koszalinie (łącznie 247 osób).

Tabela 4 .Osoby bezdomne podział z uwzględnieniem wybranych dysfunkcji

Płeć	Przyczyna trudnej sytuacji			
	Uzależnienie od alkoholu	Uzależnienie od narkotyków	Uzależnienie od hazardu	Zły stan zdrowia, niepełnosprawność
Kobiety	5	5	5	2
Mężczyźni	34	35	32	16

Źródło: dane z badania zrealizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na terenie Koszalina w 2019r.

Jedna osoba może występować w kilku dysfunkcjach. Dane nie sumują się.

Z badania ogólnokrajowego z 2019r. wynika, że najliczniejsza grupa osób bezdomnych w Koszalinie to mężczyźni uzależnieni od narkotyków, alkoholu i hazardu oraz po rozpadzie związku.

Z danych ze sprawozdań Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2016-2020 wynika, że w 2020 roku odnotowano niewielką liczbę eksmisji

z lokalu mieszkalnego, zasądono w tym czasie 13 eksmisji. 2943 lokale są zadłużone powyżej wartości 3 miesięcznego czynszu a poniżej wartości 12-miesięcznego czynszu a powyżej wartości 12-to miesięcznego czynszu 1204 lokale. Zgodnie z przyjętą na potrzeby Programu definicją osoby zagrożonej bezdomnością jest to osoba, która nie posiada tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego, lub posiada orzeczony nakaz eksmisji bez prawa do najmu socjalnego.

Tabela nr 5. Sytuacja mieszkaniowa na rynku Koszalińskim w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba lokali zadłużonych powyżej wartości 3-miesięcznego czynszu a poniżej wartości 12-miesięcznego czynszu	2873	2844	2943
Liczba lokali zadłużonych powyżej wartości 12-miesięcznego czynszu	1337	1212	1204
Liczba orzeczonych sądowo eksmisji z prawem do lokalu socjalnego	16	27	7
Liczba orzeczonych sądowo eksmisji bez prawa do lokalu socjalnego	11	4	6
Liczba zrealizowanych wyroków eksmisyjnych z prawem do lokalu socjalnego	60	75	8
Liczba zrealizowanych wyroków eksmisyjnych bez prawa do lokalu socjalnego	13	4	7

Dane z Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2016-2020

Po raz pierwszy od 3 lat wzrosła liczba osób z zadłużeniem powyżej 3 miesięcy, przy jednoczesnym ograniczeniu liczby wykonanych eksmisji. Niewielka liczba eksmisji w 2020 roku wynika z obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, w czasie których nie wykonuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego. Stanowi o tym art. 15 zzu ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Wysoka liczba lokali zadłużonych powoduje wzrost liczby osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych. Osoby zagrożone bezdomnością charakteryzują się wieloma dysfunkcjami prowadzącymi do wykluczenia społecznego i bez pomocy instytucjonalnej nie będą zdolne do przezwyciężenia tej trudnej sytuacji w której się znajdują. Należy podkreślić, że wprowadzone w związku z epidemią przepisy wstrzymujące eksmisję, nie obejmują eksmisji orzeczonych z powodu stosowania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielenia schronienia, posiłku oraz ubrania osobom tego pozbawionym. Tymczasowego schronienia udziela się w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni.

Zadanie udzielania schronienia osobom bezdomnym przebywającym na terenie naszego miasta, Gmina Miasto Koszalin zleciło do realizacji Towarzystwu Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Koszalinie. Dotacja z Urzędu Miejskiego w 2020r. wynosiła 500 000 zł. Towarzystwo prowadzi ogrzewalnię, noclegownię, schronisko dla osób bezdomnych i mieszkania treningowe. Ponadto Gmina Koszalin zapewnia schronienie dla osób bezdomnych wymagających usług opiekuńczych.

W 2020 roku zawarto umowy na zabezpieczenie schronienia z usługami opiekuńczymi dla osób bezdomnych dla których w sprawach z zakresu pomocy społecznej miejscowo właściwa jest Gmina Koszalin: ze Stowarzyszeniem „Dom” w Kolbudach oraz Stowarzyszeniem „Jesień” w Nowym Jasińcu. Na ten cel wydatkowano 47. 606,97 zł.

Placówki TPBA w 2020 roku udzieliły schronienia 307 osobom bezdomnym, w tym 184 osobom z ostatnim stałym zameldowaniem w Koszalinie.

Tabela nr 6. Schronienie w placówkach Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w latach 2018-2020

Schronienie w placówkach TPBA w latach:			
	2018	2019	2020
Liczba osób w placówkach TPBA	402	428	307

Dane sprawozdawcze pozyskane od TPBA.

Powyższa tabela wskazuje liczbę osób bezdomnych, które chociaż raz w danym roku skorzystały ze schronienia w placówce Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Koszalinie.

Wsparcie osób bezdomnych nie obejmuje tylko mieszkańców placówek. Centrum Usług Społecznych w Koszalinie udziela również pomocy osobom bezdomnym przebywającym w miejscach niemieszkalnych, takich jak działki warzywne i garaże. Działania monitorujące

prowadzone są również w takich miejscach jak: pustostany, wiaty śmietnikowe, bunkry, koczowiska na obrzeżach miasta, parki, klatki schodowe, dworce i okolice sklepów wielkopowierzchniowych.

Tabela 7. Osoby bezdomne w miejscach niemieszkalnych-dane z Koszalina

Rok	2018	2019	2020
Osoby bezdomne w miejscach niemieszkalnych	84	86	84

Dane z Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2016-2020

Z danych sprawozdawczych Straży Miejskiej w Koszalinie wynika, że od wielu lat liczba osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych utrzymuje się na podobnym wysokim poziomie. Powodem może być niechęć osób bezdomnych do stosowania się do regulaminów placówek dla bezdomnych i uzależnienia.

Tabela 8. Liczba osób bezdomnych korzystających z placówki TPBA w 2020r. w Koszalinie

TPBA	Liczba osób bezdomnych
schronisko	53
noclegownia	144
ogrzewalnia	110
razem	307

Dane ze sprawozdań TPBA.

Tabela 9. Ogólna liczba miejsc w placówkach TPBA w poszczególnych latach

Rok	2018	2019	2020
Liczba miejsc	84	84	68

Dane ze sprawozdań TPBA.

5. DIAGNOZA OSÓB ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ

Z diagnozy osób bezdomnych wynika, że uzależnienia, zadłużenie, eksmisja, są główną przyczyną bezdomności w Koszalinie. Uzależnienia często powodują utratę zatrudnienia, rozpad rodziny i życie w ubóstwie. Prowadzi to do braku możliwości ponoszenia opłat mieszkaniowych czyli powstaje zadłużenie, a następnie do eksmisji z mieszkania.

Zgodnie z danymi ZBM w Koszalinie liczba lokali zajmowanych bez umowy najmu na dzień 31.12.2020 r. to 748 (w tym 131 osób oczekuje na realizację wyroku eksmisyjnego).

W/w osoby często zwracają się z tytułu ubóstwa o pomoc do Centrum w Koszalinie.

W 2020 roku MOPR realizował zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i objął wsparciem 1564 rodziny, składające się z 2540 osób.

Tabela nr 10. Środowiska korzystające z pomocy społecznej z tytułu ustawy o pomocy społecznej w latach 2018-2020

Rok	Liczba środowisk objętych pomocą MOPR w Koszalinie	Liczba osób w tych środowiskach
2018	1664	2797
2019	1546	2504
2020	1564	2540

Źródło: MOPR Koszalin

Z danych pochodzących z roku 2018 w stosunku do danych z roku 2020 wynika, iż nastąpił niewielki spadek ogólnej liczby środowisk korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej.

Powody przyznania pomocy rodzinom objętym pomocą społeczną.

Najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej klientów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 11. Najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej rodzin klientów systemu pomocy społecznej w latach 2018 – 2020 (dane tabeli nie sumują się)

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Ubóstwo	1146	1006	969
Bezdomność	115	113	97
Bezrobocie	608	480	503
Niepełnosprawność	1010	952	903
Długotrwała lub ciężka choroba	1 475	1 340	1292
Potrzeba ochrony macierzyństwa	131	109	101
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	61	56	46
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	28	29	27
Alkoholizm	175	165	165
Narkomania	15	14	10

Źródło: MOPR Koszalin

Najczęstszymi powodami korzystania klientów z pomocy społecznej w 2020 roku było ubóstwo i długotrwała choroba, kolejna grupa to niepełnosprawność i bezrobocie.

Z danych Centrum w Koszalinie wynika, że na przestrzeni ostatnich 4 lat utrzymuje się podobna liczba niebieskich kart.

Tabela nr 12. Liczba niebieskich kart w Koszalinie

Rok	2018	2019	2020
Liczba prowadzonych niebieskich kart	186	177	176

Źródło: MOPR Koszalin

6. PARTNERZY I REALIZATORZY PROGRAMU

W Koszalinie działa wiele instytucji sektora publicznego oraz organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki problemu bezdomności, działań interwencyjnych oraz osłonowych i aktywizujących osoby bezdomne. Współpraca obejmuje następujące podmioty:

1. Centrum Usług Społecznych w Koszalinie,
2. Urząd Miejski,
3. Powiatowy Urząd Pracy,
4. Straż Miejska,
5. Policja,
6. Straż Ochrony Kolei,
7. Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”,
8. Ośrodek Terapii i Opieki Nad Nietrzeźwymi,
9. Towarzystwo Pomocy im. Św Brata Alberta,
10. Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej,
11. Zarząd Budynków Mieszkalnych,
12. Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej
13. Spółdzielnie mieszkaniowe,
14. Zespół Kuratorów Sądowych Sądu Rejonowego w Koszalinie,
15. Polski Czerwony Krzyż,
16. Stowarzyszenie „Dom Miłosierdzia”.

Współpraca w/w podmiotów w kierunku wychodzenia i przeciwdziałania bezdomności jest niezbędna. Wyznaczanie wspólnych celów i planowanie działań jest gwarancją uzyskania oczekiwanych rezultatów.

7. ANALIZA ZASOBÓW CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W KOSZALINIE I OTOCZENIA

Z dniem 1 lipca 2021r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie przekształcił się w Centrum Usług Społecznych w Koszalinie.

W Centrum Usług Społecznych w Koszalinie na rzecz osób bezdomnych działa Sekcja ds. Bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Centrum udziela pomocy w formie pieniężnej i niepieniężnej.

Forma pieniężna to:

- zasiłek okresowy,
- zasiłki celowe,
- zasiłki stałe.

Forma niepieniężna to:

- jeden gorący posiłek dziennie,
- schronienie,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne,
- prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- bilet kredytowany,
- praca socjalna.

W 2020 r. MOPR w Koszalinie przeznaczył **247.997 zł** dla osób bezdomnych na różnego rodzaju zasiłki (stałe, okresowe, celowe np. na częściowe pokrycie kosztów leków).

Na pomoc w formie niepieniężnej MOPR w Koszalinie przeznaczył w 2020r. kwotę **124.196 zł**.

W tym dodatkowo wydatkowano **47 607 zł** na schronienie w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Nadto dotacja Gminy Miasto Koszalin do schronienia dla osób bezdomnych dla Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Koszalińskie w roku 2020 wyniosła **500.000 zł**. Łącznie wydatkowano w 2020r. **872 193 zł** na pomoc osobom bezdomnym.

Tabela 13. Wydatki MOPR w Koszalinie i UM w Koszalinie na pomoc dla osób bezdomnych w 2020r.

Rodzaj świadczenia	Wydatki na świadczenie (w zł)
• Świadczenia pieniężne (MOPR)	• 247 997
• Świadczenia niepieniężne (MOPR)	• 124 196
• Dotacja na schronienie	• 500 000
• Razem	• 872 193

Źródło: opracowanie własne

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Koszalińskie.

- TPBA prowadzi schronisko dla osób bezdomnych, noclegownię oraz ogrzewalnię. Placówka przyjmuje osoby bezdomne – kobiety i mężczyzn z Koszalina oraz z innych gmin w ramach umowy na dotację zadania w sprawie: „Prowadzenie schroniska dla osób bezdomnych w 2021 roku”, „Prowadzenie noclegowni i ogrzewalni w 2021 roku” oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. W roku 2021 zabezpieczono tymczasowe miejsca noclegowe w noclegowni dla 40 osób z podziałem na 5 miejsc dla bezdomnych kobiet i 35 miejsc dla bezdomnych mężczyzn. Do ogrzewalni przyjmowane są osoby, które nie podjęły jeszcze współpracy z pracownikiem socjalnym (również pod wpływem alkoholu). Zapewniono dla tej grupy łącznie 8 miejsc z zapleczem sanitarnym. W schronisku dla osób bezdomnych grupę docelową stanowi 20 osób bezdomnych z terenu Miasta Koszalina, której zapewnia się całodobowe schronienie. 4 miejsca noclegowe dla bezdomnych kobiet oraz 16 miejsc noclegowych dla bezdomnych mężczyzn. Do schroniska kierowane są osoby na podstawie decyzji administracyjnej CUS po podpisaniu kontraktu socjalnego. Ponadto osoby przebywające w schronisku mają zapewnione miejsca do przygotowania posiłków, mogą korzystać z posiłków wydawanych przez w pełni wyposażoną kuchnię. W placówce schronienia znajdują również osoby spoza Koszalina, których pobyt finansowany jest przez gminy właściwe wg ostatniego stałego zameldowania. Od roku 2015 w schronisku nie przebywają rodzice z dziećmi. Jest to wynik interdyscyplinarnej współpracy TPBA Koło Koszalińskie, MOPR-u, ZBM-u, kuratorów sądowych i innych. Celem przedstawicieli w/w instytucji jest zapobieganie kierowania do schroniska rodzin z dziećmi, poszukiwanie i oferowanie innych, dostępnych rozwiązań.

TPBA Koło Koszalińskie oprócz działań wymienionych w umowie prowadzi:

- sezonowe akcje wspierające osoby bezdomne,
- aktywizację społeczną poprzez angażowanie w wolontarystyczne wspieranie innych potrzebujących oraz działania na rzecz społeczności schroniska,
- mieszkania treningowe – w ramach drabinkowego modelu wychodzenia z bezdomności.

Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej

Caritas prowadzi działania na rzecz osób zagrożonych bezdomnością tj.:

- prowadzi Dom Samotnej Matki „Dar Życia” dla kobiet w okresie okołoporodowym oraz matek z dziećmi do lat 3, poprzez udzielenie schronienia, wsparcia terapeutycznego, pomocy żywnościowej, materialnej i psychologicznej. Dom przyjmuje kobiety również spoza Koszalina.
- prowadzi Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” w tym ośrodek wsparcia w przypadku pobytów niezbędnych powyżej 3 miesięcy, dla kobiet z dziećmi będących osobami doznającymi przemocy domowej poprzez udzielenie schronienia, wsparcia terapeutycznego, pomocy żywnościowej, materialnej i psychologicznej.

Stowarzyszenie Dom Miłosierdzia

Dom udziela wsparcia osobom będącym w potrzebie/kryzysie, którego przyczyną może być m. in. nieporadność życiowa, bezdomność, choroba, konflikty, uzależnienia i przemoc w rodzinie. Wsparcie w postaci schronienia, posiłków, odzieży, kąpeli, prania połączone jest z ofertą specjalistyczną (lekarską, terapeutyczną, psychologiczną, prawną), ale też z zobowiązaniami wzajemnymi w postaci m.in. partycypacji w pracach na rzecz domu. Dom jest otwarty na różnego rodzaju środowiska, niezależnie od wieku i problemu z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną.

Polski Czerwony Krzyż

Główne cele i zadania:

- prowadzenie działalności charytatywnej,
- udzielanie pomocy osobom bezrobotnym, bezdomnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, rodzinom wielodzietnym, osobom niepełnosprawnym, rencistom i emerytom,
- udzielanie pomocy w formie żywnościowej, wyposażeniu dzieci w przybory szkolne, dystrybucji odzieży osobom najbardziej potrzebującym oraz dystrybucji sprzętu rehabilitacyjnego osobom niepełnosprawnym,

- realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- ratownictwo medyczne,
- pozyskiwanie i wydawanie podopiecznym odzieży używanej,²

Zarząd Budynków Mieszkalnych

Przedmiot działania ZBM³:

- zarządzanie (administrowanie) nieruchomościami stanowiącymi współwłasność Gminy Miasta Koszalin,
- reprezentowanie Gminy Miasta Koszalin jako członka wspólnot mieszkaniowych, gdy nieruchomości nie pozostają w zarządzie (administracji) ZBM,
- współpraca z zarządcami nieruchomości, w których Gmina Miasto Koszalin jest współwłaścicielem,
- planowanie, zlecanie i nadzorowanie remontów oraz robót remontowo-konserwacyjnych, napraw bieżących, robót konserwacyjnych i adaptacyjnych nieruchomości stanowiących własność Gminy Miasta Koszalin,
- zawieranie umów o najem, dzierżawę lokali mieszkalnych, użytkowych i nieruchomości gruntowych niezabudowanych,
- obsługa najemców i dzierżawców w zakresie wynikającym z zadań wynajmującego, wdzierżawiającego oraz innych obowiązków nałożonych przez organy Gminy Miasta Koszalin i przepisy prawa,
- prowadzenie rozliczeń finansowych, w tym windykacja należności z tytułu najmu lokali mieszkalnych i użytkowych,
- organizowanie przetargów na najem lokali użytkowych przy udziale pracowników Urzędu Miejskiego w Koszalinie,
- prowadzenie spraw związanych z:
 - opracowywaniem wniosków o przydział lokali mieszkalnych i socjalnych,
 - opracowywaniem, po zasięgnięciu opinii społecznej komisji mieszkaniowej, rocznego wykazu osób zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu,
 - przekwaterowaniem osób z budynków i lokali przeznaczonych do remontu, rozbiórki,
 - zamianą mieszkań,

² Na podstawie <http://www.pck.pl>

³ Na podstawie <http://www.zbm.koszalin>

- eksmisjami,
- prowadzenie spraw organizacyjnych, prawnych, administracyjnych, finansowych i kadrowych związanych z funkcjonowaniem ZBM.

Powiatowy Urząd Pracy

PUP wykonuje zadania samorządu powiatowego, do których należy m. in.⁴:

- opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o której mowa w odrębnych przepisach;
- udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie;
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych;
- opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia;
- współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie odrębnych przepisów;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
- organizacja i realizowanie programów specjalnych.

Komenda Miejska Policji

Do podstawowych zadań Policji należy m. in.⁵:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;

⁴ Na podstawie <http://pup.koszalin.ibip.pl/>

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1997r. o policji

- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;

Policja prowadzi działania prewencyjne, akcje sezonowe np. poprzez rozpoznawanie miejsc koczowania bezdomnych, a także legitymowanie i kierowanie do schronisk.

Straż Miejska

Straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. Do zadań straży należy m. in⁶:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych;
- czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym;
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób.

SM prowadzi akcje sezonowe, patroluje miejsca przebywania osób bezdomnych, nadzoruje dworzec PKP i PKS, współpracuje w tym zakresie ze Służbą Ochrony Kolei.

Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON

Ośrodek terapii prowadzi treningi psychologiczne i psychoterapeutyczne, leczy uzależnienia, udziela porad, informacji, edukuje. Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON oferuje m. in. diagnozę i leczenie uzależnień. Osoby uzależnione pozostające w czynnym nałogu są grupą społeczną istotnie zagrożoną bezdomnością. Tym samym Centrum ANON realizuje ważną misję

⁶ Na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o strażach gminnych

związaną z zapobieganiem i przeciwdziałaniem bezdomności.

8. WNIOSKI Z DIAGNOZY I ANALIZY

W celu opracowania „Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025” dokonano analizy SWOT. Analiza pozwoliła na wyodrębnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, celem wyznaczenia kierunków działań na perspektywę programową w latach 2021-2025.

Tabela 14. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Rozwinięty system działań osłonowych dla bezdomnych- (4)	Niskie możliwości dokładnego określenia skali zjawiska bezdomności -(3)
Rozwinięty system wsparcia osób/rodzin zagrożonych bezdomnością- (3)	Niskie możliwości dokładnego określenia skali zagrożenia bezdomnością – (3)
Działania interdyscyplinarne instytucji miejskich- (4)	Brak podstaw prawnych do przekazywania danych osobowych pomiędzy instytucjami- (4)
Wykwalifikowana i doświadczona kadra – (5)	Ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną-(3)
Różnorodna oferta pomocy dla osób uzależnionych – [4]	Niskie chęci podjęcia współpracy z instytucją osób/rodzin bezdomnych i zagrożonych bezdomnością- (5)
Programy oddłużeniowe-(5)	Wysoki odsetek liczby zadłużonych mieszkań ZBM – [5]
Zmniejszający się poziom bezrobocia w Koszalinie - [4]	Wysoki odsetek chorych przewlekle i niepełnosprawnych- (4)
Funkcjonowanie Sekcji ds. Bezdomności w CUS w Koszalinie – [5]	Brak schroniska z usługami opiekuńczymi na terenie miasta- (5)
Funkcjonowanie ogrzewalni na terenie miasta-(5)	Brak miejsca dziennego pobytu osób bezdomnych w okresie jesienno-zimowym- (5)
Funkcjonowanie OTIONN na terenie miasta-(5)	Wysoki odsetek osób bezdomnych, które mogą korzystać z ogrzewalni, dowożonych do OTIONN- (4)
RAZEM: (+) 44	RAZEM: (-) 41
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość wymiany informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi -(5)	Ograniczenia prawne -(4)
Zabezpieczenie miejsc dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi na terenie miasta -(4)	Brak warunków lokalowych organizacji pozarządowych -(4)
	Spadek motywacji do dalszych działań osób bezdomnych -(4)
	Niebezpieczeństwo niewłaściwego zdiagnozowania

<p>Wprowadzanie innowacyjnych działań dla osób bezdomnych – (4)</p> <p>Zwiększenie efektywności pracy z osobami zagrożonymi bezdomnością - (4)</p> <p>Oferta programu oddłużeniowego - [4]</p> <p>Tendencja spadkowa liczby lokali zadłużonych powyżej 12 miesięcy w Koszalinie – [3]</p> <p>Szerokie spektrum bezpośrednich działań wspierających organizacji m.in. Caritas, TPBA, PCK, PKPS, Domu Miłosierdzia - [4]</p> <p>Zabezpieczenie miejsc dla osób w kobiet z dziećmi w kryzysie w tym po przemocy – [5]</p> <p>Możliwość zabezpieczenia świetlicy dziennego pobytu dla osób bezdomnych w okresie jesienno-zimowym -(4)</p> <p>Motywowanie osób i rodzin bezdomnych i zagrożonych bezdomnością do zmiany swojej sytuacji życiowej -(5)</p>	<p>problemu zagrożenia bezdomnością z uwagi na zróżnicowane i rozproszone źródła informacji oraz niepełne dane, uniemożliwiające ich porównanie – [4]</p> <p>Wieloprzyczynowość zagrożenia bezdomnością - [3]</p> <p>Trwałe uzależnienie najuboższych od systemu pomocy społecznej – [5]</p> <p>Napływ do Miasta Koszalin bezdomnych z innych gmin, w tym kobiet z dziećmi - [5]</p> <p>Brak możliwości kompleksowego zidentyfikowania miejsc przebywania bezdomnych w miejscach niemieszkalnych – [3]</p> <p>Brak środków na wdrażanie innowacyjnych metod i rozwiązań pracy z osobami bezdomnymi – (4)</p> <p>Brak adekwatnych ofert pracy uwzględniających ograniczenia i możliwości osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością -(4)</p>
<p>RAZEM (+) 42</p>	<p>RAZEM (-) 40</p>

9. CELE PROGRAMU

Cel główny.

Łagodzenie skutków zjawiska bezdomności oraz zagrożenia bezdomnością na terenie Gminy Miasta Koszalin na lata 2021 – 2025

Cele szczegółowe.

W obszarze działań profilaktycznych:

- Diagnozowanie zjawiska zagrożenia bezdomnością.
- Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością w podejmowaniu działań w kierunku wyjścia z sytuacji zagrożenia bezdomnością.
- Diagnozowanie zjawiska bezdomności.

W obszarze działań osłonowych:

- Zabezpieczanie warunków socjalnych oraz minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego.

W obszarze aktywizującym:

- Podejmowanie działań w kierunku polepszenia sytuacji mieszkaniowej, zawodowej, zdrowotnej i finansowej osób/rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
- Reintegracja zawodowa.

Działania

W obszarze profilaktyki:

- Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej oraz w formie pracy socjalnej (w tym finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) osobom zagrożonym bezdomnością.
- Dostosowywanie odpowiednich rozwiązań do sytuacji osób zagrożonych bezdomnością (zamiana mieszkania, rozłożenie na raty zobowiązań, odpracowanie zadłużenia pomoc w znalezieniu zatrudnienia, przekwalifikowaniu się, terapię odwykowe i inne).
- Wymiana informacji oraz doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na terenie miasta w obszarze wspierania osób w trudnej sytuacji.

- Monitorowanie zjawiska zagrożenia bezdomnością i bezdomności.

W obszarze osłonowym:

- Zapewnianie osobom i rodzinom bezdomnym schronienia, gorącego posiłku oraz pomocy finansowej.
- Udostępnienie dla osób i rodzin bezdomnych mieszkań wspieranych/treningowych poprzez pozyskanie lokali od gminy do remontu lub wynajem na wolnym rynku.
- Zabezpieczanie odpowiednich warunków socjalnych, w tym finansowych, mieszkaniowych.

W obszarze aktywizacji:

- Wsparcie asystenta rodziny.
- Prowadzenie pracy z osobami bezdomnymi w oparciu o indywidualne programy wychodzenia z bezdomności oraz kontrakty socjalne.
- Praca z osobami zagrożonymi bezdomnością metodą kontraktu socjalnego.
- Mobilizowanie do redukcji zadłużenia w celu uniknięcia eksmisji.

Tabela 15. Cele, działania i wskaźniki.

Lp.	Obszary wsparcia/ cele szczegółowe/ działania/ wskaźniki/ instytucje					
1	Obszar działań profilaktycznych		Działania	Wskaźniki	Instytucje odpowiedzialne za osiągnięcie wskaźników	
	cele szczegółowe	1	Diagnoza zjawiska zagrożenia bezdomnością	Monitorowanie zjawiska zagrożenia bezdomnością na terenie Koszalina.	<p>Liczba osób, która nie posiada tytułu prawnego do zajmowanego lokalu mieszkalnego.</p> <p>Liczba osób eksmitowanych.</p> <p>Liczba prowadzonych niebieskich kart.</p> <p>Liczba osób zarejestrowanych w poradni ANON (uzależnione i współuzależnione).</p>	ZBM, KTBS, CUS, ANON, TPBA, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
		2	Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością w kierunku wyjścia z sytuacji zagrożenia bezdomnością.	Działania umożliwiające spłatę zadłużenia z tytułu opłat za użytkowanie lokalu z osobami zagrożonymi bezdomnością.	<p>Liczba osób korzystających z programu oddłużania, w tym: liczba zadłużeń rozłożonych na raty, liczba osób odpracowujących zadłużenie, liczba osób, którym umorzono zadłużenie.</p> <p>Liczba, zamian, w tym: ze spłatą zadłużenia, liczba osób, które podjęły działania w zakresie redukcji zadłużenia, celem uniknięcia eksmisji.</p>	ZBM, KTBS, spółdzielnie mieszkaniowe,
		3	Diagnoza zjawiska bezdomności	Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie Koszalina.	Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie Koszalina.	SM, TPBA, CUS

2	Obszar działań osłonowych		Działania	Wskaźniki	Instytucje odpowiedzialne za osiągnięcie wskaźników
cele szczegółowe	1	Zabezpieczanie warunków socjalnych oraz minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego.	<p>Udzielanie wsparcia w postaci schronienia, gorących posiłków oraz pomocy finansowej.</p>	<p>Liczba osób bezdomnych , w tym mieszkańców Koszalina, przebywających w placówkach dla bezdomnych.</p> <p>Liczba osób, którym przyznano decyzją gorący posiłek.</p> <p>Liczba osób bezdomnych, która uzyskała pomoc finansową z Centrum</p>	<p>TPBA, CUS</p>
			<p>Udostępnianie lokali z przeznaczeniem na m.in. mieszkania treningowe dla osób i rodzin bezdomnych/zagrożonych bezdomnością.</p>	<p>Liczba lokali treningowych/wspieranых, chronionych.</p> <p>Liczba osób przyjętych do mieszkania treningowego, wspieranego, chronionego itp.</p>	<p>TPBA,</p>
			<p>Zabezpieczanie odpowiednich warunków socjalnych, w tym finansowych, mieszkaniowych.</p>	<p>Liczba zamian mieszkania w tym ze spłatą zadłużenia.</p> <p>Liczba świadczeń dla bezrobotnych.</p> <p>Liczba osób z prawem do zasiłku dla bezrobotnych.</p> <p>Liczba osób przebywających w Centrum Kryzysowym i Domu Samotnej Matki.</p> <p>Liczba osób przebywających w miejscach niemieszkalnych.</p> <p>Liczba interwencji w stosunku do osób bezdomnych (informacje o możliwości uzyskania pomocy).</p>	<p>ZBM, CUS, Caritas, SM, TPBA, PUP, ANON, SM</p>

3	Obszar działań aktywizujących		Działania	Wskaźniki	Instytucje odpowiedzialne za osiągnięcie wskaźników	
	cele szczegółowe	1	Podejmowanie działań w kierunku polepszenia sytuacji mieszkaniowej, zawodowej, zdrowotnej i finansowej osób/rodzin w trudnej sytuacji życiowej.	Wsparcie asystenta rodziny.	Liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta.	CUS
			Prowadzenie pracy z osobami bezdomnymi w oparciu o indywidualne programy wychodzenia z bezdomności oraz kontrakty socjalne.	Liczba zawartych indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. Liczba zawartych kontraktów z osobą bezdomną.	CUS, TPBA	
			Praca z osobami zagrożonymi bezdomnością metodą kontraktu socjalnego.	Liczba osób zagrożonych bezdomnością korzystających z pomocy społecznej. Liczba zawartych kontraktów socjalnych.	CUS	
			Mobilizowanie do redukcji zadłużenia celem uniknięcia eksmisji.	Liczba osób, które podjęły działania w zakresie redukcji zadłużenia celem uniknięcia eksmisji.	ZBM	
		2	Reintegracja zawodowa	Wyszukiwanie odpowiednich ofert pracy, stażów i szkoleń.	Liczba osób bezrobotnych skierowanych do aktywnych form rynku pracy (np. staże, szkolenia itp.) Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które skorzystały z usług doradztwa zawodowego.	PUP

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Podstawowe źródła finansowania działań wskazanych w ramach realizacji Programu stanowią:

- środki finansowe samorządowe;
- środki finansowe pozyskane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (UE), w szczególności: z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR);
- sponsorzy;
- udział własny beneficjentów;
- inne.

11. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA PROGRAMU

„Miejski Program Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025” stanowi program operacyjny służący realizacji działań i wskaźników zawartych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021-2025”.

Aby „Miejski Program Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025” mógł być uznany za skuteczny, winien być logistycznie wdrażany w otoczenie.

Szczególnie istotny jest wcześniejszy podział prac, z uwzględnieniem wyznaczenia podmiotu na miejsce Koordynatora, który będzie pracował nad komunikacją i motywacją. W celu wdrażania i monitorowania Programu powołany zostanie Zespół do Spraw Wdrażania i Monitoringu „Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025”.

Podstawowe założenia:

1. Organem nadzorującym realizację Programu będzie Gmina Miasto Koszalin;
2. Koordynatorem Programu będzie Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, które przy współpracy z Zespołem do Spraw Wdrażania i Monitoringu „Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025”, będzie składało coroczną informację z realizacji Programu do Raportu o stanie Miasta.

Do zadań Zespołu należeć będzie:

- a. wyznaczenie przewodniczącego Zespołu;

- b. dokonywanie raz w roku oceny poziomu wdrażania poszczególnych celów, działań i wskaźników, w oparciu o sporządzane przez liderów karty monitorowania;
- c. wypracowanie opinii i wniosków do rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Do zadań Zespołu należeć będzie także monitoring działań realizowanych w ramach poszczególnych instytucji/organizacji a także przygotowywanie na kartach monitorowania corocznego sprawozdania w formie tabelarycznej oraz opisowej i przedkładanie do Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w wersji papierowej oraz elektronicznej, w terminie do końca pierwszego kwartału, po wskazanym okresie sprawozdawczym.

Zespół do Spraw Wdrażania i Monitoringu „Miejskiego Programu Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025” będzie zbierał się przynajmniej raz w roku, celem oceny poziomu wdrażania poszczególnych celów, działań i wskaźników. Po każdym posiedzeniu przewodniczący Zespołu sporządzać będzie protokół zawierający wnioski dotyczące dalszego wdrażania Programu.

Wdrażanie Programu będzie polegało na realizacji sformułowanych w nim celów strategicznych, operacyjnych, a także działań i wskaźników. Istotnym elementem procesu wdrażania jest jego upowszechnianie poprzez przekazywanie informacji na temat najważniejszych jego elementów, jak również zabezpieczenie jego realizacji pod względem finansowym, w tym także pozyskiwanie zewnętrznego wsparcia finansowego.

Monitoring realizacji założeń Programu prowadzony będzie z wykorzystaniem analizy wskaźników przypisanych do celów operacyjnych, składającej się z kilku etapów, takich jak: zbieranie danych i informacji, analiza danych, przygotowanie informacji z realizacji Programu. Analiza wskaźnikowa prowadzona będzie corocznie. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego 2020 roku, (jeżeli możliwe będzie pozyskanie danych) i roku ostatniego badania (dynamika).

Koordynator Programu

Specjalista Pracy Socjalnej

Jacek Wróbel

Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

12. SPIS TABEL

Tabela 1. Osoby bezdomne – podział ze względu na płeć i wykształcenie	10
Tabela 2. Osoby bezdomne – podział ze względu na wiek.....	10
Tabela 3. Najczęstsze przyczyny bezdomności	11
Tabela 4. Osoby bezdomne podział z uwzględnieniem wybranych dysfunkcji.....	13
Tabela 5. Sytuacja mieszkaniowa na rynku Koszalińskim w latach 2018, 2019 i 2020	13
Tabela 6. Schronienie w placówkach TPBA Koło Koszalińskie.....	15
Tabela 7. Osoby bezdomne w miejscach niemieszkalnych... ..	15
Tabela 8. Ilość osób bezdomnych korzystających z placówki TPBA w 2020r.....	16
Tabela 9. Ogólna liczba miejsc w placówkach TPBA w poszczególnych latach	16
Tabela 10. Środowiska korzystające z pomocy społecznej z tytułu ustawy o pomocy społecznej w latach 2018-2020	17
Tabela 11. Najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej rodzin klientów systemu pomocy społecznej w latach 2018 – 2020.....	17
Tabela 12. Liczba niebieskich kart w Koszalinie	18
Tabela 13. Wydatki MOPR w Koszalinie i UM w Koszalinie na pomoc dla osób bezdomnych w 2020r	20
Tabela 14. Analiza SWOT	25
Tabela 15. Cele, działania i wskaźniki	29

UZASADNIENIE

Cele polityki społecznej Miasta Koszalina to przede wszystkim: wyrównywanie szans życiowych różnorodnych grup mieszkańców, w tym grup ekonomicznie i socjalnie najuboższych; wsparcie i rozwój oferty usług dla mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i osób z niepełnosprawnością, prowadzenie bieżących działań osłonowych, dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych poprzez dokonywanie diagnozy problemów społecznych. Jednym z dotkliwych i niepożądanych jest zjawisko bezdomności.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 17 ust. 1 pkt 1 stanowi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Zgodnie z art. 110 ust. 10 w/w ustawy rada gminy, kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej, którym jest m.in. „Miejski Program Wychodzenia i Przeciwdziałania Bezdomności na lata 2021-2025”. Celem Programu jest łagodzenie skutków zjawiska bezdomności oraz zagrożenia bezdomnością na terenie Gminy Miasta Koszalina.